

Пашкова В. С. Національні бібліотечні асоціації: виникнення та еволюція діяльності. - К. - 1997. - 183 с.

У рецензованій книзі В.С.Пашкової аналізуються становлення й розвиток професійних об'єднань різних країн світу, трансформація їх суспільної ролі як результат еволюції соціальних функцій бібліотеки й бібліотекаря в різні історичні періоди та за різних соціально-економічних обставин.

Розглядаються проблеми виникнення і діяльності бібліотечних асоціацій Америки, Європи, Азії, Африки, Австралії, починаючи з кінця ХІХ ст.

У монографії п'ять розділів: 1. Професійні бібліотечні асоціації як соціальне явище. 2. Виникнення і розбудова діяльності професійних об'єднань (кінець ХІХ - перша чверть ХХ ст.). 3. Бібліотечні асоціації в другій чверті ХХ ст. 4. Діяльність бібліотечних асоціацій в 1950-1975 р. 5. Тенденції розвитку професійних бібліотечних асоціацій в останній чверті ХХ ст.

Огляд світового бібліотечного громадського руху та його інтерпретація в бібліотечнознавчих теоріях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених (понад 400 джерел, переважно оригінальних зарубіжних) дозволив автору дати завершене уявлення про особливості розвитку бібліотечних асоціацій у різних країнах.

У монографії детально аналізуються концепції професіоналізації в працях сучасних учених. Від порівняння поглядів авторів на сутність понять «професія», «професіоналізація», «предмет професії», «норми професійної поведінки», «статус професії», «професійна культура» тощо В.Пашкова переходить до розкриття структури професії, її соціальної ролі, взаємовідносин у професійних групах та між індивідами, з навколишнім середовищем.

Дослідниця акцентує увагу на великих можливостях професійної спільності у формуванні бібліотечної політики, а також визначає концепту-

альні засади розвитку бібліотечної справи в Україні й стратегічну мету Української бібліотечної асоціації в новій соціокультурній та інформаційній ситуації. Це, передусім, гарантування громадянам вільного доступу до інформації, демократизація бібліотеки як соціального інституту, усвідомлення суспільством пріоритету бібліотек як основи відродження та розвитку культури, науки, освіти, виробництва, сприяння розв'язанню комплексу соціальних проблем працівників бібліотечної галузі в ринкових умовах, зміцнення матеріально-технічної бази бібліотек тощо.

Простежується весь комплекс не тільки самоврядчих питань бібліотечного загалу, а й питань його професіоналізації, етики, соціальної відповідальності, форм і напрямів взаємодії бібліотечних асоціацій з державою, владними структурами, профспілками, товариствами, іншими інститутами суспільства.

Переконливо доводиться, що професійні об'єднання відіграють вирішальну роль у розвитку теорії і практики бібліотечної справи.

Неабиякий інтерес становлять нові для нас факти діяльності УБА США, висвітлення її ролі в згуртуванні бібліотекарів українського походження в Америці, у поширенні книги рідною мовою, у формуванні іміджу бібліотекаря в житті діаспори, значення у популяризації української культури, науки в англомовному світі.

У висновках дослідниця окреслює теоретичну модель діяльності національних бібліотечних асоціацій, визначає мету, основні завдання і пріоритети таких громадських об'єднань на даному історичному етапі. Інформаційну цінність мають документи, подані в додатках, з якими, завдяки авторському перекладу, читач ознайомиться чи не вперше: Кодекс етики Американської бібліотечної асоціації (АБА), Кодекс професійної поведінки бібліотечної асоціації Великої Британії, Резолюція АБА «Як бібліотеки можуть протистояти цензурі», «Положення АБА про конфіденційність бібліотечних документів», Маніфест про свободу бібліотек Японської бібліотечної асоціації, Заява про принципи свободи читання Австралійської асоціації, а також документи й положення УБА тощо.

У книзі гармонійно поєднуються історія, теорія й практика. Вона може бути корисною і для бібліотекарів-практиків, і для науковців, активізуючи

до первосмислення кожним своєї ролі у справі вдосконалення бібліотечної діяльності. Отже, монографія є, на нашу думку, своєрідною енциклопедією, що дає вичерпні відомості про основні етапи інституціоналізації бібліотечної сфери, зокрема такої її важливої ланки, як інститут професійного самоврядування.

Особливе значення праця В.С.Пашкової має для підготовки бібліотечних кадрів. Монографію успішно апробовано в навчальному процесі бібліотечних факультетів вузів країни, вона є обов'язковою для вивчення у багатьох дисциплінах з бібліотекознавства і бібліографії, а за ґрунтовністю ретроспективного аналізу є чи не єдиним джерелом про розвиток бібліотечних об'єднань світу.

Лілія Каліберда,
к.і.н.,

проф. Київського національного
університету
культури та мистецтва